

с. Кам'яні Потоки Кременчуцького району), 3 парки культури й відпочинку (м. Полтава, м. Кременчук, м. Лубни) [3].

Заклади культури відіграють важливу роль у збереженні національної ідентичності українського народу, особливо в сучасних, скрутних умовах. Саме в цих закладах формується національна свідомість та духовність українського суспільства.

Культурно-мистецькі та освітні заклади приділяють значну увагу збереженню національної спадщини, поширенню традиційної народної культури, сприяють естетичному вихованню та популяризують розвиток мережі таких закладів, як бібліотеки, музеї, клуби та ін.

Список використаних джерел:

1. Антологія краєзнавства Полтавщини / За ред. П. І. Матвієнка. – Полтава: АСМІ, 2002. – 414 с.
2. Головець В. Музичне життя Полтави наприкінці XIX ст. – у першій половині XX ст. // Рідний край: Альманах. – 2000. – № 2 (№ 3). – С. 112–120.
3. Ключко Ю. М. Розвиток соціально-культурної сфери України в умовах ринкових відносин: пошук нових моделей / Юлія Миколаївна Ключко. – К.: Нац. парлам. б-ка України, 2003. – 28 с.
4. Литвиненко А. І. Культурно-мистецьке життя Полтавщини середини XIX – початку XX ст. у дзеркалі періодики / А. І. Литвиненко // Студії мистецтвознавчі. – 2008. – № 2 (22). – С. 7–11.

Закаблук І. Е.

студентка,

Львівський національний університет імені Івана Франка

ПИТАННЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ІДЕОЛОГІЇ НАЦІОНАЛ-СОЦІАЛІЗМУ

Молодіжна політика держави є ключовою для будь-якої політичної сили. Кожна партія вважає за необхідне приділяти велику увагу вихованню молодого покоління, адже це не тільки показує турботу про майбутнє, а й дає можливість за короткий термін часу збільшити кількість своїх прихильників за рахунок молоді. Яскравим прикладом активної успішної роботи з молоддю є діяльність Націонал-соціалістичної робітничої партії Німеччини упродовж 1933–1945 рр., адже всього лише за 12 років правління цієї політичної сили вдалося виховати «нове» покоління німців, впевнених в ідеалах, які пропагувала партія, за яку вони готові були покласти своє життя. Завуальоване бажання «оздоровити» націю, виховати фізично сильне покоління молодих німців було використане політичною силою НСДАП як елемент пропаганди та популізму, що станом на 1939 р. залучив до лав правлячої партії більшу частину німецької молоді.

Усі тоталітарні режими приділяли особливо велику увагу фізичному вихованню. До розвитку спортивної сфери долучився і лідер італійського фашизму, правого політичного руху, Беніто Муссоліні. Військовий союзник нацистської Німеччини ще з 1920-х років вдавався до возвеличення фізичного здоров'я та пропаганди культури ідеального тіла як серед молоді, так і загалом у масштабах всього суспільства. Так, в одній з постанов уряду було зазначено про обов'язок кожного італійця, незалежно від статі, віку або матеріального стану, брати участь у військово-спортивній та політичній підготовці [1, с. 105]. Російський історик, дослідник новітньої історії

Італії, Лев Білоусов наголошує у своїх працях на тому, що набували популярності також і масові виконання гімнастичних рухів, що сприяли єднанню та розвитку відчуття колективізму. Дослідник зазначає, що італійський лідер і сам активно займався спортом і подавав яскравий приклад молодому поколінню, приймаючи участь у запливах через Неаполітанську затоку, біг з перешкодами, а всі партійні з'їзди, за вимогою «дуче», супроводжувалися заняттями фізкультурою. Така увага Б. Муссоліні до спорту спонукала до активного будівництва численних стадіонів, басейнів та спортивних майданчиків, проведення свят, змагань, популяризації футболу, боксу тощо [1, с. 105].

Схожі кроки у соціальній політиці робило і партійне керівництво Радянського Союзу. За традицією тоталітарних режимів, у СРСР активно пропагувалося ведення здорового способу життя, зайняття різноманітними видами спорту, туризмом, гімнастикою, загартовуванням тощо. Володимир Ленін стверджував: «Для молоді особливо необхідними є життєрадісність та бадьорість. Здоровий спорт – гімнастика, плавання, екскурсії, фізичні вправи, різносторонність духовних інтересів, вчення, дослідження, і все це по можливості у поєднанні!» [2, с. 49–50]. Питання розвитку спорту було навіть затверджено у Програмі комуністичної партії, прийнятої у 1961 р. на XXII з'їзді. У ній зазначалося завдання «забезпечити виховання, починаючи з раннього дитячого віку, фізично міцного молодого покоління з гармонійним розвитком фізичних і духовних сил» [3, с. 96].

Аналогічні кроки спостерігаємо і в політиці німецької правлячої верхівки 1933–1945 рр. Націонал-соціалістична партія Адольфа Гітлера ставила за мету створити нове покоління німців – «нових людей», майбутніх правителів світу: здорових, фізичнорозвинених, відданих і безкінечно вдячних за своє щасливе дитинство правлячій партії НСДАП. Про це А. Гітлер говорить і на черговому мітинзі «Гітлерюгенд» та «Союзу німецької молоді», зафіксованому в роботі видатної німецької кінорежисерки Лені Ріфеншталь під назвою «Тріумф волі»: «Ми хочемо, щоб німецька молодь культивувала у собі те, що ми мріємо побачити у всій нашій країні. (...) Ми не хочемо бачити наш народ м'якотілим – він має стати уособленням твердості і ваше завдання загартовувати себе з юних літ. Ви повинні бути готовими до самопожертви і ніколи не здаватися» [4, 49:20–53:25].

Спорт був надзвичайно важливим як елемент впливу на зовнішню та внутрішню політику Третього Рейху. Так, наприклад, під час відомої перемоги американського темношкірого легкоатлета Джессі Оуенса на Олімпіаді 1936 р. в Берліні політичне керівництво НСДАП було занепокоєне цим результатом. На нашу думку, проведення Олімпіади було покликане нести важливу тезу для світу про те, що люди «чистої» раси є значно видатнішими за «кольорових» у всіх сферах життя, як приклад, у спорті. Висновок про таке прагнення можна зробити, прочитавши спогади Альберта Шпеєра. Займавши одну з найвищих посад як архітектор, Шпеєр був наближеною особою до Адольфа Гітлера. У своїх мемуарах він писав, що здобуття чотирьох медалей Дж. Оуенсом привело фюрера у роздратування, оскільки для нього не було зрозумілим як люди, що були «нащадками вихідців з джунглів» могли перевершувати в успіхах «арійську» расу [5, с. 73]. На нашу думку, обурення А. Гітлера тріумфом «кольорових» на Олімпіаді нагтовхує на думку, що лідер нацистської Німеччини максимально уважно ставився до використання успіхів «білошкірих» спортсменів як пропаганди ідеї «чистоти нації» на міжнародному рівні.

У досягненні мети світового панування, яке мало здобути нове, виховане на ідеях нацизму, покоління, партія робила великий акцент на фізичному вихованні. Адольф Гітлер в «Моїй боротьбі» віддавав пряму перевагу фізичному вихованню перед освіченістю, вказуючи: «державна буде бачити головне своє завдання не в тому, щоб накачати наших дітей якомога більшою кількістю знань, а, перш за все, виховати

здорових людей» [6, с. 357–358]. Лише в другу чергу варто було звернутися до духовного розвитку дітей, але і тут на першому місці було виховання характеру, сили волі та рішучості нового покоління. І останнім за значимістю для молодіжного виховання, на думку фюрера, була традиційна освіта [6, с. 358–359].

Очевидно, велике значення розвитку фізичного виховання і спорту нацисти надавали задля покращення фізичного стану майбутніх членів німецької армії. У своїй книзі фюрер зазначав: «Наша держава буде виходити з того, що нам потрібні не фізично слабкі люди, навіть якщо вони і були різносторонньо освічені, а необхідні фізично здорові люди з твердим характером, рішучі і енергійні, навіть якщо їхня освіта і не була досить широкою. Якби народ складався лише з вчених і якби в той самий час ці вчені були людьми фізично слабкими, та ще й молилися богу пацифізму, то про такий народ можна сказати: він не тільки не завоює неба, але і не зможе забезпечити собі якогось гідного існування на землі. У тяжкій боротьбі, коли вирішуються долі людей та народів, поразку отримує не той, хто менше знає, а той, хто слабший і хто не вміє робити практичних висновків навіть з тої меншості того, що він знає» [6, с. 356].

Керівництво держави абсолютно не цуралося ідеї виховання заради майбутньої військової мети. Яскравим прикладом відвертості партійних намірів є стаття у жіночому журналі *“Frauen-Warte”*, яка мала пояснювати «під яким кутом» німецька жінка мала сприймати освітню реформу. Всі змагання, вправи на свіжому повітрі, різноманітні ігри мали сприяти розвитку дитини, робити її енергійною, фізично здоровою та сильною, для того щоб у майбутньому ця дитина перетворилася на здібного солдата німецької армії, яка захищатиме свою батьківщину від численних навколишніх ворогів [7, с. 692–693].

За переконаннями Адольфа Гітлера турбота про фізичний розвиток молодого покоління мала бути обов'язком не тільки окремих фізичних осіб, тобто батьків та родичів, а й всієї держави. Фюрер був впевнений: починати виховання нової арійської «нації» потрібно починати ще з молодих дівчат, «майбутніх матерів», і виховати їх так, щоб вони народжували здорових нащадків – лише це може закласти основу для створення дійсно здорового покоління [8].

Окрім А. Гітлера свою думку щодо виховання молоді у жорстких «військових» умовах висловлював і рейхсміністр з питань народної освіти та головний пропагандист рейху Йозеф Геббельс. Й. Геббельс наголошував, що успіх Третього Рейху у війні залежить від надійного «тилу» і саме тому для влади і народу дуже важливо виховати свідоме та фізично сильне покоління, що могло би відбити ворожі пропагандистські та власне збройні напади на рідні землі. «Через дисципліну, порядок, зусилля та своє відношення, – стверджував рейхсміністр пропаганди, – вони (І. З. – молодь) мають продемонструвати, що є гідними свого часу та людей, що жертвують заради них своїми життями» [9, с. 324–330].

Партійне керівництво Третього рейху приділяло значну увагу розвиткові фізичної культури та спортивної активності німецької молоді, про що свідчать згадки в численних мемуарах, книгах та виступах націонал-соціалістичної верхівки. Головним завданням освітніх та виховних структур, на думку політиків, було виховання «здорового тіла», приділяючи значно меншу увагу освіті.

Список використаних джерел:

1. Белоусов Л. С. Режим Муссолини и массы / Лев Белоусов. – Москва: МГУ, 2000. – 368 с.
2. Цеткин К. Воспоминания о Ленине / Клара Цеткин. – Москва: Политиздат, 1968. – 62 с.

3. Программа Коммунистической партии Советского Союза: [принята XXII съездом КПСС] / КПСС. – Москва : Политиздат, 1964. – 288 с.
4. Тріумф волі [Відеозапис] / реж. Лені Ріфеншталь; в ролях: А. Гітлер, М. Борман, Й. Геббельс, Р. Гесс; – 1935 р.
5. Speer A. Inside the Third Reich / Albert Speer. – New York: Macmillan, 1969. – 832 с.
6. Гитлер А. Моя боротьба (PDF) / Адольф Гитлер. [Електронний ресурс]: http://www.911-truth.net/Adolf_Hitler_Mein_Kampf_Russian_translation.pdf доступ від 17.11.2017) – 602 с.
7. Die Erziehungsgrundsätze des neuen Deutschlands, Frauen-Warte, #22 (1936/37) [Електронний ресурс]: <http://research.calvin.edu/german-propaganda-archive/frau01.htm>, доступ від 17.11.2017)
8. Млечин Л. По ту сторону фронту: школа смерті / Леонид Млечин. – Новая газета, Выпуск № 47 (2334), от 08.05.2015.
9. “Die Jugend und der Krieg. Ansprache zur Eröffnung der Jugendfilmstunden in Berlin,» Die Zeit ohne Beispiel (Munich: Zentralverlag der NSDAP., 1941) [Електронний ресурс]: <http://research.calvin.edu/german-propaganda-archive/goeb33.htm> доступ від 16.11.2017.

Зіненко М.О.

студент,

Науковий керівник: Сипко Б.В.

кандидат історичних наук, асистент,

Львівський національний університет імені Івана Франка

**ПОЛІТИКА «МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМУ»,
ЯК СУКУПНА НАЗВА ІНТЕГРАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ,
ЗАСТОСОВАНИХ УРЯДОМ ФРН ДО ТУРЕЦЬКИХ МІГРАНТІВ**

Понятійний апарат терміну «мультикультуралізм» є предметом дискусій, тому що він виступає як сукупна назва процесів, які пов'язані зі співіснуванням і збереженням в окремій країні культурних ідентичностей, а оскільки процеси ці мають різні характерні ознаки, дослідники не можуть дійти до спільного обґрунтування цього явища. Із початком активної глобалізації, розвитку технологій, стиранням існуючих кордонів, гарячими конфліктами міграційні процеси активно почали свій рух. Найпершими це питання собі поставили уряди країн Західної Європи та Північної Америки у другій половині ХХ ст., яке і до сьогодні залишається для них актуальним.

Ідеологи мультикультуралізму І. Берлін і Г. Маркузе, яких називають «батьками – засновниками» мультикультуралізму, описували це явище так, що в державі, яка має високорозвинені інститути демократії, можна забезпечити комфортне співіснування різноманітних общин, де кожен зможе культурно самоідентифікуватись [1, с. 129].

США та Канада, фактично не маючи титульного етносу розвивають це питання в контексті створення нового мультикультурного суспільства, тому що вони формувались за принципом «плавильного котлу», тобто чисельна кількість представників різних етносів являють собою націю. До прикладу «канадієць» це не національність, а громадянин держави Канада, незалежно від його расової приналежності та віросповідання. Для країн Західної Європи «мультикультуралізм»